

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Várad-utca 2127.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL. hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Az idők jele. Egy falusi pap. — Böjt. Dombi Lajos. — Tárca. Görög világnézet. Dóczy Imre. — Közgyeink. Nehai Nagy István esperes életéből. K. Nagy Sándor. — Állítsunk lelkesi segélyegyesületeket. Györy Lajos. — Dr. Somerville N.-Váradon. Debreczeni Gyula. — Értesítés a tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület ügyeiről. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Az idők jele.

Alkalmam van ottan-ottan a „Magyar Állam“ hasábjába bele tekinteni s gyakran olvasom, mily kedvteléssel hirdeti az a protestáns egyház közelgő felbomlását. Szánó mosolylyal teszem le mindannyiszor e szent lapot s önkéntelenül így szólok magamban: csak várj!

De most, midőn a „Sárospataki Lapok“-ban Zoványi Jenő úr, minden tartózkodás nélkül nyíltan kimondja és hirdeti, hogy „a protestantismusnak alapelve nem lehet semmiféle hitczikk“ s midőn más, ezzel rokonirányú nyilatkozatok folytán, a debreczeni főiskolának egyik jeles ifjú theol tanára kénytelen felvetni ama teljesen jogosult kérdést: „van-e még magyar református egyház?“ — megdöbbenve gondolok a „Magyar Állam“ jóslatára s aggodva kérdelem: „vajjon mi lesz en ebből?“ (Csel. II. 12.).

De nem csak én kérdelem, hanem kérdezzük sokan . . . igen sokan, mi lelkipásztorok, kik jó lelkiismerettel s odaadással hirdetjük a tudományt, melyet jónak s igaznak lenni megismertünk s a melynek hirdetésére magunkat, a lelkipásztori eskü által ünnepélyesen elköteleztük. Mert midőn egyházunk fennálló — zsinat által meg nem változtatott, annyival kevésbé el nem törölt — hitczikkeinek a fentebbi módon való nyílt ignorálását látjuk; midőn e mellett azt tapasztaljuk, hogy egyes felekezetünkhöz tartozó lelkesek, egyházunk aaptanaival ellentétben, meghalt emberek emlékére — legyenek bár azok a minden igaz hazafi által kegyelettel emlegetett vértanúk — requieme-

ket rendezgetnek; midőn azt olvassuk, hogy egy ref. esperes orgonaszentelési beszédjében azon reménnyel kecsegteti hallgatóit, hogy „egykor a művészetnek talán más ágai is (értsd: képek, szobrok) felvéletnek a prot. istenitiszteletbe“ (lásd Ev. Lelkesi tár III. évf. 309. 1): lehetetlen, hogy mindezeket úgy ne tekintsük, mint az időnek elszomorító jeleit.

Tudom én, hogy nagy kincse a protestantismusnak az a sokat emlegetett lelkiismereti szabadság, de tagadom, hogy a nagynevű reformátorok olyan szabadságot értettek volna az alatt, mely sem a hitben, sem a szertartásokban semmi korlátokat nem ismer. Az a szélsőségig vitt féktelen lelkiismereti szabadság, mely alapul semmiféle hitczikket el nem fogad, teljesen azonos a felekezetenkülség proklamálásával, a mi rendszerint csak takarója szokott lenni a vallástalanságnak.

Igaz, hogy nincs nekem ahhoz semmi közöm, hogy egyénileg ki mit hisz? vagy hogy épen hisz-e valamit? — de ahhoz igenis van közöm, hogy engem, ki a magyar reform. egyház tagja vagyok, hitemben meg ne botránkoztasson senki, a ki ugyanazon egyház tagjai közül valónak vallja magát, vagy talán épen annak szolgálatában áll. Ahhoz is van közöm, hogy tiltakozzam az ellen, ha valaki egyházamat, melynek én is egy szerény öre vagyok — a tudomány fegyverével bár, de — létalapjában kívánja megtámadni! S ha mégis teszi: . . . apellálok!

Apellálok az egyházkerületekre, melyeknek a csak nem régen közegyetértéssel alkotott zsinati törvények 53. §. a) pontja köteleességüké teszi: „gondosan örködni az evangéliomi tan tisztasága felett, hogy az a gyülekezetekben, az egyházi szószékekben s az iskolákban híven, egyházunk hitelvei szerint és szellemében hirdettessék és taníttassék.“

A hajók kormányosai figyelemmel kísérik a jeleket, melyek a vihar közeledtét hírül adják; — hát a mi egy-

házunk hajójának kormányosai nem méltatják-é figyelemre az idők elszomorító jeleit?!

Egy falusi pap.

Bőjt.

Világ zajától elvonultan, mély csöndben élt, magasztos gondolatainak szentelve idejét, hitünk fejedelme Jézus Krisztus, 40 napon át a pusztában. Gondolatainak központját, az általa szétlővelt világosság sugarainak fénypontját, Isten s emberek iránti szeretet alkotá.

Szeretet az, mely Krisztust a küzdelem terére szólítja, midőn teljesültek rajta az írás szavai: „A rókáknak barlangjok van, a madár fészekre talál, de az ember fiának nem volt e földön annyi hely, hová fejét lehajthatta volna.“

Jézus a bűnöst magához emelé s megtérni segítette; a tudatlant oktatta; a segélyre szorultat gyámolította; a könyezőknek könyeit felszárította; az éhezöket megalégtíté.

Vajha így cselekednék az emberiség! Mert, miként a próféta kérdésbe teszi: „avagy nem ez-é a bőjt, hogy az éhezőknek megszegd a te kenyeredet és a szegény bujdosókat bévigyed házadba? mikor mezítelelt látsz, megruházzad?“ Mert a mi a napnak a fény és melegség; a mi a virágnak a harmatepp, eső és napsugár, épen az az emberi kebelre nézve a szeretet érzelme: emberi méltóságának elengedhetlen feltétele, keresztyéni voltának legfőbb jellege.

Ezen rövid elmefuttatást papírra vetni időszerűnek találtam jelen alkalommal, mert hiszen bőjti napok vannak jelenleg. Sokan sanyargatják a testet, de hogy ébred-é lelki bőjt szükségérzete minden kebelben? — ez oly „kérdés, a melyet ha mélyen vizsgálók, még több kérdéseknek mélyére találók“ . . .

Ne gondold azonban tisztelt olvasó, hogy nekem szándékomban volna itt e téren, akár rövid, akár hosszú bőjti predikációt tartani. Sőt az sem czélom, hogy fejtegessem a lelki bőjt előnyét s egyedül helyes voltát a testi bőjttel szemben. Hiszen ezekről többször s többen szoltak a maga helyén s idejében.

Nekem egyedüli czélom azon szívemben rég élő óhajnak kifejezést adni: vajha a bőjtfő vasárnapi úrvacsoraosztás ne lett volna protestáns egyházunk keretébe felölve, vagy mivel így van: vajha elmaradna a jövőben!

Bizonyára nagy szó ez, midőn évszázadok óta érvényben levő vallásos intézkedésre vonatkozó egyéni nézetemnek kifejezést adok, habár csak óhaj alakjában.

Értsük meg egymást! Nem akarom még árnyékát is azon gyanúsítatásnak, hogy én a moderneskedés sikamlós talajára lépni hajlandóságot éreznék magamban. Hanem követem a nagy reformátor Zwingli azon elvét: „Semmi sem szabad a vallásban, a mit a biblia nem parancsol, vagy tilt!“ Már pedig protestáns felfogás szerint a szent könyvből azon parancs nem vehető ki, hogy nekünk, Jézus Krisztus követőinek kötelességünk lenne a testi bőjtölés. Hiszen még magoknak az apostoloknak sem tette ezt kötelességökké a Mester.

Miért, hogy mégis „a bőjti napok“ létjogosultságát elismerni látszik egyházunk az által, hogy bőjti úrvacsoraosztás történik templomainkban? . . .

Tudom, hogy az én indítványomra bizonyosan nem lesz megváltoztatva a bevett rendtartás, de ezt megjegyezni még sem mulaszthatám továbbra is el.

Hitem tartja, szívem érzi, hogy „senki más fundamentomot nem vehet azon kívül, mely egyszer vettetett, mely a Jézus Krisztus.“ Ha ezen fundamentomon épült egyházunknak bőjti úrvacsoraosztásra vonatkozó intézkedése: megáll az az idők végeiglen; ha pedig emberi toldomány, elmeszülemény: előbb-utóbb az egyháztörténelem emlékeit fogja az gazdagítani.

Azonban bármiként történjék: „azon indulat legyen bennünk, mely volt a Jézus Krisztusban“, nem feledve, hogy ha angyaloknak nyelvén szólnánk is, ha szeretet nincsen mi bennünk, nem vagyunk egyebek, mint zengő ércz és pengő czimbalom; „a test semmit nem használ, lélek az, mely megelevenít“; lelki bőjt segítsen azért bennünket, hogy éljünk többé nem mi, hanem Krisztus éljen mi bennünk és mi ő benne általa!

Szeretet legyen velünk!

Dombi Lajos.

T á r c z a.

Görög világnézet.

(Folytatás.)

A görög világnézet egyik legfőbb sajátága az anthropomorphismus, az emberi typosnak az egész irodalmi életet átható uralma. Egy régi anekdota mondja Aristippos bölcsészről, hogy midőn hajótörés alkalmával Rhodos szigetének partjára vetődött s a síma homokban mértani idomokat látott, társaihoz fordulva, így szóla: „Nincs mit félnünk, mert embernyomokra találtunk.“ Valóban mi is, ha képzeletünk szárnyain a messzemultba visszaszállva, Hellas földjén ereszkedünk le, nem másra fogunk ott a görögök szellemi életében ismerni, mint az emberre. Az ő összes műveltségi tényeik az emberben gyökereznek s az ember erkölcsi fogalmának kialakulása teszi az ő történetüket.

Ha a sphinxet az egyiptomi élet jelképének tekintjük, mely az állati létből kibontakozni, tekintetét égfelé emelni törekszik, — s ha ezen egyiptomi sphinx azt a rejtvényt adja fel, hogy mi az ember: akkor épen nem véletlen dolog, hogy e talányt egy görög oldja meg; mert a görög nemzet ismeri fel először az ember magasabb életzélját és rendeltetését s ez fejt ki vallásában, irodalmában és művészetében az emberi eszményt.

A görögök vallása — mint az indoeurópai népeké általában — eredetileg kétségtelenül a természeti erők és jelenségek imadásában állott. E természeti erők azonban évszázadok hosszas fejlődése alatt szellemi hatalmakká, a természeti erőket képviselő istenek pedig szellemi és erkölcsi hatalmakat képviselő istenekké lőnek, kiket emberi alakban személyesítették s emberi tulajdonságokkal ruháztak is fel. A vallásos világnézetnek ezen átalakulása nyer kifejezést a görögök több mythosában, minő az isteni dynastiáknak egymás után következése, vagy a természeti erőket ábrázoló titánok hareza és legyőzete. Hány nemzedék szelleme dolgozott ez emberiesítésen, ki tudná megmondani. Annyi bizonyos, hogy azok a ragyogó képek, miket Homeros fest az istenek olymposi életéről, épúgy különböznek azon képzettől, melyet az ő pelásgok alkotának magoknak az erdei tölgyben lakozó dodonai Zeüsről, mint a hogy különbözött Priamus vagy Agamemnon palotája

azon kunyhótól, melyet az eredeti települők magános legelőn faragatlan fából építettek csordáik és nyájaik között. Az átmeneti korszaknak érdekes példái maradtak fel reánk a homerosi γλαυῶπις Ἀθήνη és βροῦπις Ἥρη kifejezésekben. Az etymológiának nagy gondot adtak eddigelé az istennők emez epithetonjai s kénytelen volt metaphorához folyamodni, hogy belőlük a kékszemű és nagyszemű értelmet kihozassa; mígnem legújabbán a Schlieman-féle archaeologiai ásatások alkalmával napfényre került istenszobrocskák kideríték, hogy azok bizony nem egyebek, mint oly korszak maradványai, a mely még az állat kultuszáról ismeretes és isteneit is félállati, fél-emberi alakban ábrázoló egyiptomi kultúrával állott benső viszonyban, s jelentésök sem más, mint bagolyfejű Athene, tehénfejű Hére.

A történelmi korszakban azonban már tiszta anthropomorphismus uralkodik a görög vallásos világnézetben. Nemcsak a legszebb emberi alakban ábrázolá isteneit a szobrász vésője, hanem a mi szépet, nemest és emberileg legmagasabbat saját szellemi életökben felismertek, eszményítve mind átvitték isteneikre. Ez istenek épúgy szeretnek és gyűlölnék, épúgy örülnek és búsulnak, épúgy égnek az emberi szenvedélyektől, mint maga az ember. A görög istenvilág, melynek szellemével töltötték be az egész mindenséget, nem egyéb, mint az embernek istenítése. Emberképiség a keresztyén istenképiséggel szemben. És ha látjuk ez élettel teljes istenszobrokat, e márványtestű istennőket, melyekben az élet melege s az örök fiatalság vére látszik keringeni, ha szemléljük a phidiaszi Zeüsfőt olymposi fenségében s azon összhangban, mely az alak és a szemeiből sugárzó eszme között van: emelkedni érezzük keblünket a bennünk lakozó isteni elemtől s megértjük azt a világnézetet, mely az emberi szervezetet eszményinyé magasztította az által, hogy isteneit is saját képmására alkotta.

Dóczy Imre.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Néhai Nagy István esperes életéből.

(Folytatás.)

Hazafi lelkesedését bizonyítja, hogy „a haza segedelmeül” 1848. évi június 22-ikén 3 és 1/2 lat ezüstöt adott, azonkívül 2 kis kávéskanalat és az országos gazdasági egyesülettől nyert emlékpénzt.¹⁾ Majd a nemzetőröket segítette az átütazások alkalmával, míg végre aztán maga is elment az erdélyi táborba s ott volt november 24-től december 31-ikéig²⁾, a honnan Tordán és Kolozsváron keresztül 1849. január 1-én visszafordulván, január 3-ikán ért haza.³⁾ A Biharmegyei Nemzetőrség 3-ik zászlóalj XV-ik századánál szolgált s a fenmaradt tábori levéltöredékek szerint Élesden (melynek szomszédságában Pesterén volt akkor jegyző öcsese Nagy Dániel), N.-Báródon, Fekete-tón, Csucsán, N.-Sebessen táborozott, míg aztán Tordára, innen Kolozsvárra került, a hol 1849. január 1-én „rezes szuronyos címerez áll-

dalmi lőfegyverét” használatra nyugta mellett átadván a III. zászlóalj XV. százada századosának, Kovács Lajosnak²⁾, hazatért csendes falujába Kis-Szántóra.

Mit tett azután itt és esperesi hatáskörében, mennyire átlengette minden tettét a hazafiúi lelkesedés, nyilván kitetszik abból, hogy faluról-falura járt, honfiúi lelkesedésre buzdítani a híveket. Hodossy Miklós kormánybiztos útján értesülvén arról, hogy a debreczeni veszített csata után a magyarok Püspöki alatt szándékoznak elfogadni az ütközetet az oroszokkal: az egyházmegye levéltárát nagy sietséggel elküldte Furtára, kebelbarátjához Ember Károlyhoz, a ki azt a még félrebb eső Csökmőre szállíttatta. A világosi fegyverletétel után egyszer egy este csak azon vette észre, miszerint lakását fegyveres emberek vették körül, őt szuronyok közé fogták, felültették szekérre s elhurezolták Pestre, a szomorúan híres Neugebäude-ba, s ez Józsa Péter császári biztos intézkedéséből oly gyorsasággal történt, hogy nem volt ideje magándolgainak rendezésére sem s csupán búcsúzás közben tudott annyit sügni a vele lakó testvére Zsófia fülébe, hogy a kanapében levő irományokkal reggel jókor fűtsön be. Ugyanis volt neki egy felnyitható bőr díványa, melynek hátulját matrác képezvén, ágy helyett szolgált; ebben a dívánban voltak elrejtve nevezetesebb, hazafiúi működésére vonatkozó s azt bizonyító irományai, melyek őt abban a fekete világban kompromittálhatták volna. Elfogatásakor összekobozták irományait, de mivel ez éjjel történt, az említett díván már ágygyá volt elkészítve: sejtteni sem lehetett róla, hogy más volna közönséges ágynál s hogy annak fiókjában vannak a hiában keresett iratok, melyek a kutatók kezéből ugyan kimennek, de Nagy István útasításához képest másnap reggel a kemenczében égtek hamuvá.

Történt ez 1849. évi november első napján, éjjel.

Pásztor nélkül maradt a kis-szántói ref. eklézsia. De hogy mennyire bíztak az ottani hívek papjoknak szabadon bocsátatásában, nyilvánvaló abból, hogy a lelkeszi hivatalt csak ideiglenesen, a következő Szent-György napig töltötték be.²⁾ Pedig nagyon csalatkoztak!

Nagy István nemcsak szabadon nem bocsátatott, hanem felségsértés miatt előbb halálra ítéltetett, mely ítélet később császári kegyelemmel két évi várfogságra változtatott át, a mely büntetést ki is állotta, a mint ez kitűnik a kiszabadulásakor kapott következő igazolványból:

„Igazolvány Nagy István úr, kis-szántói ref. esperes részére, melynél fogva Ő Felsége a Császár, felségárulás miatt reá szabott halálbüntetést időleges büntetésre legkegyelmesebben átváltoztatni méltóztatott, báró Appel hadparancsnok lovassági tábornok úr ő Nagyméltóságának f. évi Szeptember 13-ikán kelt magas leíratával, a büntetés a kimondott vagyonesztés fentartása mellett — a kiállott vizsgálati fogság betudásával — kegyelem útján két évi várfogságra határozottatott.

Hogy ezen várfegyencz, miután vizsgálati fogságát 1849. évi november hó 1-én megkezdette s büntetési idejét mai nappal bevégezi, tehát nevezett a fogságból elbocsátatik

¹⁾ Kovács Lajos százados eredeti nyugtája Kolozsvártt 1849. jan. 1.

²⁾ Egyesség levél Séra József pap és diószegi Professor és Nagy Zsófia (Nagy István testvére) között Kis-Szántón 1849. nov. 11.

¹⁾ Nagy István: Házi jövedelem és költségjegyzék. 1848. Junius 22.

²⁾ Ugyanott 1848. évi utolsó tétel.

³⁾ Ugyanott 1849. január 4.

és részére önigazolásul ezen igazolvány kiadatik. Cs. k. hadbírótság Nagy-Várad October 31. 1851. Leurk mk. alezredes. Taferner mk. törzshadbíró. (p. h.) Látta cs. k. 5. számú katonai kerületi parancsnokság Nagy-Váradon Oct. 31. 1851. Braun mk. altábornagy kerületi parancsnok. Látta cs. k. rendőrigazgatóság Nagy-Várad nov. 13. 1851. Massek mk.¹⁾

Az idő alatt, míg a két évet kitöltötte, volt egy igen érdekes fogolytársa, egy szabad amerikai polgár, a magyarokat annyira szerető s előnyösen ismertető new-yorki anglikán pap Charles Loring Brace, a ki Berlinből — hol theológiát hallgatott — ellátogatott Magyarországra az 1851-ik év tavaszán s Debreczenből Nagy-Váradra jött, s itt május 22-ikén mint a magyar emigráció küldöttjét és kémjét elfogták s a várban egy szobában helyezték el Nagy Istvánval s itt töltött várfogságban egy hónapot, a mely idő alatt sikerült az amerikai követségnek őt kiszabadítani. Midőn kiszabadult, névjegy helyett egy szelet papírra írta fel new-yorki lakását és címét (melyet Nagy István ereklye gyanánt őrizett meg), hogy ha Amerikába viszi útja a fogolytársat, rá találjon az a kedves emlékü szobátárs, kiről oly kedvesen emlékezik meg könyvében.²⁾ Nagy István nem ment ugyan el Amerikába, de kétszer eljött hozzá fogolytársa Amerikából (1872. és 1882-ik években), s megígérte, hogy 10 év múlva ismét eljön. Halálának hírére — melyet azonnal tudattam vele — igen meghatottan válaszolt.³⁾

Nagy István szomszédságában volt elzárva Gróf Teleki Blanka, kinek részére több apró famunkát készíttetett, miért ez megajándékozta őt a szobájának belsőjét s őt magát feltüntető sajtókezű rajzával.⁴⁾

Kiszabadulván Nagy István a várfogságból 1851. október 31-ikén, nem tudta, hogy mihez kezdjen. Kis-Szántón helye be volt töltve, oda vissza nem mehetett, — minden vagyona elkobozva, — testvéreinek nem akart terhére lenni, mert meg akart dolgozni a mindennapi kenyérért. Méltán jól esett ekkor barátjának, Szunnyogh Albert esztári nagybirtokosnak az az ajánlata, hogy menjen hozzá és vállalja magára gyermekeinek nevelését. Az ajánlatot habozás nélkül elfogadta, csakhamar Esztárba költözött és ott maradt 1862. évi május 7-ig, tehát 11 évig, kitűnő hazafias és tudományos szellem-

¹⁾ Eredetileg német nyelven van kiadva: „Certificat. Grosswardein den 31. Oktober 1851.“

²⁾ Charles Loring Brace ezt az útját írta le ily cím alatt: „In Hungary 1851.“, melynek egy példányát számomra is megküldte New-Yorkból 1883. jul. 16.

³⁾ Ez bővebben le van írva: K. Nagy Sándor: „Biharország“ II. kötet 131—140. lapon.

⁴⁾ Néhány Nagy István fogságának idejéből egy érdekes epizódot beszélt el nekem főtit. Révész B. püspök úr azon megbízással, hogy toldjam azt ezen életíráshoz, mint olyan mozzanatot, melyet a t. cikkíró úr is aligha ismer. Szoboszlay Papp István superintendens ő vele (Révész Bálinttal) együtt N.-Váradon járván, Braunhoff generálisnál kieszközölte, hogy az ő jótállásukra bocsáttassék N. I. szabadon. A tábornok teljesítette a kérést s midőn Taferner hadbíró a megkegyelmezést tudatta N. I.-nal, ez, a hadbíró nagy esodálkozására így felelt: „én nem kegyelmet, hanem igazságot kívánok, nem megyek ki!“ — és csakugyan benn is maradt. Törhetetlen elhatározottságát, szilárd hazafiságát jellemzi e tény is, melyet hogy ide jegyzettünk, azért bizonyára megbocsát mi nekünk K. N. S. úr. Szerk.

ben nevelte a közkezdveltségben álló Szunnyogh Albert derék és jeles fiait.

Irta **K. Nagy Sándor,**
n.-várad kir. alügyész.

(Folyt. köv.)

Állítsunk lelkeszi segélyegyesületeket!

(Folytatás.)

Alapszabály-tervezet.

I. Szakasz: Czim.

1. §. A . . . ev. ref. egyházkerület (egyházmegye) lelkeszi segélyegyesülete.

II. Szakasz: Cziel.

2. §. A lelkeszi segélyegyesület célja az, hogy tagjainak végszükségök esetében évi segélypénzt, halálok esetében családjoknak oly összeget nyújtson, melyből a temetkezési költségek fedeztessenek és a kereső halálával beállott első zavar ellensúlyoztassék.

III. Szakasz: A tagokról.

3. §. A . . . egyházkerület (egyházmegye) lelkeszi segélyegyesületének tagjai lehetnek 1-ső sorban az egyházkerület (egyházmegye), másodsorban bármely más egyházkerület (egyházmegye) lelkeszei, — a megalakuláskor 70 éves korig, ha életerős voltak, esperesileg ellenjegyzett orvosi bizonyítvánnyal igazolják.

Később azonban csak azon lelkeszek vétetnek fel tagokul, kik hivatalba lépések után legfeljebb 2 év alatt előjegyzetik magokat valamely segélyegyesület igazgatójánál (22. §.).

Ha a ref. lelkeszi karból nem telnék ki az egyesület teljes száma: másodsorban felvétetnek az ev. ref. egyház bármely belhivatalnokai — tanárok, tanítók, tanítónők, énekvezérek, óvók és óvónők; végre harmadsorban bármely tisztességes ev. ref. vallású honpolgár, ha 50-ik életévüket túl nem lépték.

4. §. Az egyesület tagjainak száma 500 (egyházmegyén 200 vagy 100).

5. §. A segélyegyesületnek mindig teljes számúnak kell lenni; kiegészítése végett az időközben elhunyt, vagy gyámoltásra szorult tagok helyett azonnal másik vétetik fel az igazgató által a jelentkezők közül, még pedig a 3. §-ban előadott sorrend szerint.

a) A tagok kötelelességei.

6. §. Minden tag köteles felvételekor „beírásdíj“ czímen 3 frtot fizetni, ha az 50-ik évét még túl nem haladta és 6 frtot, ha 50 évet betöltött; továbbá minden egyesületi tag halála, vagy segélyezésre felvetése alkalmából „segélydíj“ czímen 2—2 frtot fizetni az egyesület pénztárába, ha a tagok száma 500. (Kevesebb tagú egyesületnél — természetes, hogy — a segélydíjak magasabbak lesznek, de ritkábban is kerülnek).

A megalakulás után, valamely elhalt tag helyére belépő új tag tartozik befizetni a segélydíjat azon tag után, kinek helyére felvétetett.

7. §. A segélydíjakat minden tag addig tartozik fizetni, míg e czímen 400 frtot befizet; ekkor nem kötelezhető tovább fizetésre.

8. §. Ha valamelyik tag a segélydíjat a fizetésre felszólítástól, mely a . . . n megjelenő egyházi lap útján történik, 30 nap alatt be nem fizeti az egyesület pénztárnokánál: megszű-

nik tag lenni, elvesztvén befizetett pénzét és a gyámolításhoz formálható minden igényét s helyére más tag vétetik fel.

9. §. Ha azonban az ilyen kitörölt és befizetéseit elvesztett tag később ismét taggá akar lenni: újból felvétetik mint új tag, még pedig soron kívül a legelső alkalommal; úgy azonban, hogy beírása azon napra helyeztetik vissza, midőn kitöröltetett és köteles után-fizetni mindazon segélydíjakat, még pedig 8%-os kamataival, melyeket az egyesület többi tagjai, kitöröltetése óta befizettek.

10. §. Minden tag köteles megjelölni azt, ki halála esetén a segélyösszeget felveszi és nyugtázza.

b) A tagok jogai.

11. §. Minden egyesületi tagnak joga a gyámolításhoz álláskülönbőség nélkül egyforma, teljesített befizetéseinek arányában a 17. és 18. §. intézkedése szerint.

12. §. Továbbá joga van, zárt levélben beadott szavazatával befolylni az igazgató választásába (22. §.), az alapszabályok módosításába (32. §.) és a segélyegyesület netaláni feloszlásába (33. §.).

13. §. Joga van a 27. §. szerinti kölcsönhöz.

14. §. Végre joga van az egyesületből bárkinek kilépni, mely esetben minden befizetését és igényét elveszti.

IV. Szakasz: Alaptőke, segélyezés.

15. §. A beírásdíjakból alaptőke formáltatik; ez alaptőkéhez csatolandók 1-ör az elhalt tagok helyére belépők beírásdíjai;

2-ör az elhalt tagok elhalása alkalmával a tagoktól befolyó segélydíjak összegéből ki nem osztott feleslegek (18. §.) s végre

3-ör az alaptőkének kamatai, a hivatalnokok fizetésének és irodaátalánynak levonásával.

16. §. A segélyezés alapját mindenkor azon összeg képezi, a melynek, az egyesület pénztárába „segélydíj“ czímen befizetése igazoltatik a tag számlakönyvén.

17. §. A segélyezés kétféle: vagy végkielégítés, vagy évenkénti segélyezés.

Ha valamely egyesületi tag meghal: családja végkielégítést kap a 18. §. intézkedése szerint, ha azonban hivatalát elvesztvén, keresetre képtelensége miatt családja nyomorba sodortatik s ezeket az illető be tudja bizonyítani: úgy tekintetik, mint a ki az egyesületre nézve meghalt és a tagok befizetik érte segélydíjait a pénztárba, honnan aztán évi segélyezésben részesül egész haláláig, a mikor családjának kifizetetik azon összeg, melyre befizetése után igényt tart s mely összegnek kamatai képezik az évi segélyt.

18. §. A végkielégítési legkisebb összeg, melyhez már a beírás jogot ad, 500 frt s mely összeg minden túlélt 50 tag halála után 100 frttal emelkedik 1200 frtig; sőt ha az alaptőke szaporodása oly mértékben halad, hogy magasabbra emelhető lesz a segélyösszeg: 1500 frtig is emelkedhetik az.

19. §. A gyámolításnál követendő eljárás ez: a végkielégítés szükségének beálltakor az özvegy vagy gyám, esperesének vagy esperesi helyettesének bizonyítványa alapján kérelmezi a segélyegyesület igazgatójától esedékes segélyösszegének kiutalványozását, mire azt neki a pénztárnok haladéknélkül kifizeti.

Ha pedig valamelyik tag évenkénti segélyezésben akar részesülni, benyújtja a segélyegyesület igazgatójához kérvényét, támogatva azt esperesi bizonyítvánnyal, mely szerint igazoltatik a kérelmezőnek hivatalától megválása, ke-

resetre képtelensége s családjának ebből származó nyomora. Az igazgató e kérvényt az egyházkerületi (egyházmegyei) közgyűlés elé terjeszti s ennek kedvező határozata alapján kiutalványozza a — félévenként előre fizetendő — segélyt.

Győri Lajos.

(Folyt. köv.)

Dr. Somerville N.-Váradon.

Hogy a vallás, tudomány, művészet áldásait élvező külföldi hitrokonaink a magyar protestantizmust eleitől fogva nagyra becsülték és pártfogolták: ez állítás igazságát egyháztörténelmünk fénylapjai eléggé igazolják.

Az újabb időben főleg skót testvéreink ápolják közös kincsünk — a kálvinizmus terebélyes előfáját, a hit és szeretet erős karjaival védve azt a világi tudományok romboló viharaitól. Az ő lánglelkű apostolaiak egyike most is elfáradt hozánk, ifjúi hévvel hirdette köztünk a tiszta evangéliomot.

Közvetlen tapasztaltuk a nagy államférfiú Gladstone mondását: „Anglia a világ evangyelistája.“ Valóban egy nemzet sem nevel erősebb hitbajnokokot a ker. vallásnak, mint Anglia, fennen hirdette azon megdönthetlen vezérelvet: „Boldog csak úgy lehet e földi pálya, hogyha vallásosság fenylő koronája.“

E kissé hosszas bevezetésért az én kedves Szerkesztő barátom és a tisztelt olvasó közönség becses elnézését kérve, most már szabad legyen a hírneves ősz főpap és missionáriusnak N.-Váradon, valódi epochát alkotó szerepléséről szóló referádat megkezdenem.

F. hó 6-án este érkezett közénk Dr. Somerville úr és kísérete. Képzeltető a mi meglepetésünk. Az ünnepély programja helyett, — a kitűnő vendégek érkeztek meg. A kölcsönös üdvözlések után egyházunk fejei minden apparátust mozgásba hoztak, hogy az előkészületek a leggyorsabban megtéssenek. Az előadás méltó helyül az olaszii ref. templom tüzetett ki. A sok viszontagságot átélt Körözspart regényes kinézésű lelkészlaka lelkesen viszhangzott azon sebes ütemű skót dallamoktól, melyeket t. Szalai József úr a helybeli ref. énekkarnak rövid idő alatt betanított. Az ősz főpap délután 1/23-ra hirdetett bibliai előadása érdekében bár mindent megtettünk, mégis aggódtunk rajta, hogy lesz-e csak kevés számú hallgatóság is, miután alig volt egy rövid délelőttünk a meghirdetésre. Aggályunk kellemes csalódásban végződött. A hit-tudor legendái alakján szinte meglátszott, mily jól esik neki is a mind sűrűbben érkező hallgatóság jelenléte. Sietett is kifejezni hálás elismerését a híveknek; köszöni — úgymond — e kitűntető figyelmet, mert missiói babérai egyik legszebbiket nyerte el e perczen; szívébe fogja zárni s dicsekedve fogja elmondani angol barátainak, hogy az ő tiszteletére — mintegy varázsütésre — ily hamar ily szép számmal gyűltek össze.

Az óhajtvá várt előadás fénypontja Zakeus megtérése volt Luk. XIX. 1—10. v. alapján. A térítés csodáinak nagy mestere kenetteljes szavainak bűvös erejével két egész órán át tartá osztatlan figyelmünket lekötve. A nagy hideg daczára lelkünk ama legfelsőbb régiókba szárnyalt, hol inkább örülnek a bűnös megtérésén, mint a ki mindig igaz vala.

A lángoló enthusiasmus húrjain tartott angol előadás magyar visszhangja kissé megnehezíté a logikai rend megtartását, de később ebbe is bele jöttünk.

A szívhez szóló gyönyörű homilia néhány eszméit szeretném e b. lap hasábjain ismertetni, de, mert ismerem ennek nagy elfoglaltságát, némi sajnálkozással lemondok a részletezésről. Így csak annyit, hogy a metaphorák és allegóriákban gazdag beszéd minden részén a keresztyénség igazi fénye, az evangyéliom zománca ragyogott.

Berekeszté e szép ünnepélyt a helybeli ref. új énekkar szabatos, minden részében sikerült összhangzatos előadása. Ez énekkar hívatva van új korszakot nyitni a n.-várad ref. egyház életében. Kívánjuk, hogy az első siker buzdítsa többre és szebbre a tagokat s mennél szélesebb körben nyerjenek méltó elismerést. A szervezés dicsősége Csák Máté ref. lelkész urat illeti, a vezetésben pedig Végh József vallástanár úr tüntette ki magát.

A második napi előadásról annyit, hogy száz éves ünnepély óta ennyi embert még nem láttunk az Ur házában. Maga a théma: „Mit köszönhet a keresztyénség a zsidóságnak?” különös vonzerőt gyakorolt mindenkire, főleg pedig a tudni és látni vágyó izraelitákra. Tudós rabbik, szigorú kritikusok, hírszomjas újságírók megerősített tábora várta, vajjon nem lesz-e antisemitikus színezete az előadásnak. Midőn a nap hőse fellépett a magas emelvényre, elválhatlan szellemi alteregójával, t. Szalai úrral, már ekkor sem ülő, sem álló helyet nem lehetett találni. Két teljes órán át szónoki hévvel és méltósággal fejtegette s gazdag tapasztalatainak tárházából vett adatokkal támogatta azon ismert igazságot, hogy az egy istenhívés legkitartóbb s legvitézesebb bajnokai a pogány világban a zsidók voltak. A világ legbölesebb férfiai a szent hajdankorban többnyire zsidók voltak. Az ószövetségi könyvek írói zsidók voltak. Hogy a ker. vallás az egész művelt világ szellemi központja lőn, a zsidó vallásnak köszönhetjük. Mózes, Jézus, Pál apostol s társai — zsidók voltak. A zsidók egy győzelmes és uralkodó Messiást vártak, a ki nem jött el. A keresztyének is vártak utána s ő hozzájuk eljött a Megváltó, a ki az erkölcsi világ győzelmét örökre biztosította. Meggyőző érvekkel hívja fel a zsidóságot a megtérésre. A nem keresztyéneket találoán hasonlítja egy szoborhoz, melyet Szentpéterváron ezelőtt 6 évvel látott. A szobor egy világtalan művészt ábrázol, hóna alatt egy hegedűt tart, másik kezében pedig egy tört pálczát. Látszik a setétség nyomasztó hatása s a jóltevő fény utáni vágy letükröződik az arezról. Óhajtaná megtalálni a tört darabokat, hogy egy egészet alkotván, azok segítségével járhatna. Ne járjanak tehát tovább a lélekölő setétségben, legyenek ők is világosság fiai. Hite szilárd, hogy nemsokára eljön a nagy szellemi revolúció, midőn a világ összes népei keresztyének lesznek s léssen „egy akol és egy pásztor.”

Hogy mennyire tetszettek e remek bibliai előadások, mutatja az, hogy a körülményeiknél fogva jelen nem voltak óhajtása szerint Dombi Lajos ref. lelkész úr f. hó 12-én újra elmondta Zakeus megtérése történetét az olaszii templomban és pedig oly szónoki sikerrel, mely a hívek osztatlan tetszésével találkozott.

A történelmi hűség kedvéért végül ki kell jelentenem, hogy Dr. Somerville úr előadásai a legtermékenyebb talajra találtak N.-Váradon. Sok hívő keblere derítettek egy szebb hitélet hajnalát s így éreznél maradandóbb emléket hagytak hátra.

Kísérje őt a jók s nemesek hálája oroszországi útjában is és mindenütt! Ne felejtse el bennünket, mint mi sem feledjük

el őt soha. Engedje a gondviselés Istene, hogy még soká építhessen oltárt azon eszmének, hogy a keresztyénség és a kálvinizmus zászlóját az egész világ diadallal fogadja és lobogtassa. N.-Várad, 1888. febr. hó 16.

Debreczeni Gyula,
ev. reform. vallástanár.

Értesítés a tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület ügyeiről.

Az 1886. aug. 23. és 24-én, M.-Szigeten tartott egyesületi közgyűlés által kitűzött matematikai pályakérdésre egy „In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus paritas” jellegű pályamű érkezett.

Ezen pályamű megbírálására felkérte a központi bizottság Tóth József, Karai Sándor, Orosz István debreczeni tanárokat, a h.-m.-vásárhelyi és a máramaros-szigeti tanárkarok által kiküldendő kartársakat.

Nevezett bírálók által 4 bírálat adatott be és pedig a beérkezés sorrendje szerint: 1. Orosz István debreczeni, 2. Karai Sándor és Tóth József debreczeni, 3. Illyés Gyula, Halmi János, Varga Antal h.-m.-vásárhelyi tanárok, 4. Kardos Károly m.-szigeti tanár részéről.

E bírálatok kevés eltéréssel megegyeznek abban, hogy szerző szorgalmasan dolgozott s több tekintetben elismerésre méltó munkát végzett; így a kérdés lényegére a különféle módszerek természetének helyes jellemzése és méltatása által elfogadhatólag megfelelt, az elsőség kérdését is helyesen dönti el. Eltérnek abban, hogy míg egyik bírálat (2) a művet fentebb elnyelieért — a szükséges simítás megtétele mellett — jutalmazandónak véleményezi, — addig a bírálatok többsége (1. 3. 4.) a jutalmat kiadhatónak nem véli azon okok alapján, mert a munkának első negyedrésze a feladathoz szoroson nem tartozó s a magok helyén már kellőleg megvitatott és eldöntött kérdéseknek közepes fejtegetése; e mellett a mű az önálló véleménynyilvánítástól tartózkodik; végül szerkezetében több helyen simításra vár, fejtegetéseiben pedig az előforduló ismétlések elhagyásával mélyebbre ható s nyomósabb tárgyalást kíván. Azt azonban ugyancsak a bírálatok többsége (1. 2. 4.) óhajtja, hogy szerző művét a bírálati észrevételek tekintetbe vételével átdolgozván, újabb pályázatra bocsássa.

A központi bizottság — a bírálók többségének véleményét elfogadván, mult hó 27-én tartott ülésében kimondta, hogy a kitűzött pályadíj a beérkezett pályamű szerzőjének nem adatik ki, hanem a pályakérdés ismételtén kitűzetik. A megbírált pályamű szerzője értesítettik, hogy a részletes bírálatok megtekintése, továbbá művének visszavétele tárgyában az egyesületi jegyzőhöz forduljon s egyszersmind felhívatik, — művének a bírálat értelmében leendő átdolgozása után, — az újabb pályázatra.

Pályázata. A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület által, a következő pályakérdés tűzetik ki:

„Fejtsék ki az egyetemes és különös számtan előadásában az alsóbb és középkutatásnál használatni szokott módszerek (synthesis, analysis, genesis stb.) természete; mutassák ki azok befolyása, úgy általában az értelem, mint különösen a matematikai felfogás ébresztésére, fejlesztésére s erősítésére; végül állapíttassék meg, melyeknek lehetne elsőséget

adni a többiek felett, hogy a matematikai tanítás kettős célja eléressék." Jutalma 50 darab arany. (A debreczeni ev. ref. egyház adománya.) Beadási határidőül 1889. május 1-sője tűzetik ki. A pályamű idegen kézzel tisztán leírva, bekötve és lapszámozva s szerző nevét rejtő jelíggel levéllel ellátva, — a fentebb kitett hatánapig, — az egyesület elnökéhez küldendők. Csak egyesületi tagok pályázhatnak. Debreczen, 1888. február 27. A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület elnöksége.

A mult hó 27-én tartott központi bizottsági ülés a folyó évi közgyűlés érdekében is megtette az előleges lépéseket, a maga részéről azon óhajást fejezvé ki, hogy a közgyűlés 1888. július 6-án és 7-én tartassék. Ugyanezen ülés rendelkezést tett az iránt is, hogy a tanári nyug- és gyámintézet pénztárának 188^{6/7}. és 188^{7/8}-ik évi állására vonatkozó kimutatások f. évi juniushó folyamában együttesen kinyomattassanak s az illető tagok között kiosztassanak. Tájékoztató végett az 188^{6/7}-ik évi számadás főbb tételeit e lapok jövő számában közrebocsátandjuk.

Különfélék.

Egyházkerületi közgyűlés. A tiszántúli ev. ref. egyházkerület ez évi tavaszi közgyűlésének idejére nézve már megállapodott az elnökség olyformán, hogy a gyűlés áprilishó 30-án veszi kezdetét.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerületben a Magyar Prot. Tud. Irod. Társaság tagjaiul jelentkezettek kimutatása. (Folytatás.) A békés-bánáti egyházmegyében H.-M.-Vásárhelyről: 180. Az ev. ref. főgymnasiumi tanárkar at. 100 frt. 181. Szeremley Sámuel at. 100 frt. 182. Karancsi Dániel at. 100 frt. 183. Kovács Ferenc at. 100 frt. 184. Dobosy Lajos at. 100 frt. 185. Imre Sándor pt. 3 frt. Eddigi kimutatásaink szerint van már a Társulatnak egyházkerületünkben 6 pártfogó (4500 frt), 44 alapító (100—100 frt), 53 rendes (5 évre 6—6 frt), 46 pártoló (3 évre 3—3 frt) és 36 segélyező tagja. Ezen utóbbiak közül egy, egész életidejére évi 1 frtot ajánlott föl, egy nem nevezte meg az általa adandó segélyösszeget, 34 pedig egyszermindentkorra 199 frtot ajánlott föl a kitűzött célra. (Folyt. köv.)

Miklóssy alapítvány. A debreczeni ref. főiskolánál nevelési célra szánt azon jelentékeny alapítványt, melyről lapunk 4-ik számában úgy emlékeztünk meg, hogy azt Miklóssy Mózes ügyvéd úr és elhunyt neje, néhai Csathó Róza asszony 25,000 frtban együtt tették, — alaposabb értesülés szerint maga Miklóssy Mózes úr tette. Ő hagyományozott ugyanis a mondott célra a debreczeni határ egyik igen jó részén egy olyan földbirtokot épületekkel, melynek értéke jelenleg meghaladja a 28 ezer forintot. Ezen alapítványi birtok jövedelméből szegény sorsú, de jeles osztályzatú tanulók, vagyontalan árvák, — az alapító rokonai, kis jövedelmű ref. lelkészek és tanítók gyermekei fognak taníttatni. Még ezen alapítványhoz az alapító közelebb elhunyt áldott emlékeztű neje, Csathó Róza asszony kétezer forintot hagyományozott, szintén ilyen célra. Az alapítványi okmány a főiskolai levéltárba tétetett, — az elhunyt nőnek végrendelete hatóságilag kihirdettetett. Ezen házaspár hát a közművelődés előmozdítására tett kitűnő hagyományával nemeslelkűleg és bőkezűen róttá le a társadalom iránti köteles-

ségét és ha Isten őket gyermekekkel meg nem áldotta, a házában és az egyháznak fognak ők gyermekeket neveltetni. Az utókor hálással áldhatja az ő emlékeztőket az idők hosszú folyásán keresztül.

A szatmári egyházmegyéből. Mint lapunknak írják, a panyolai lelkészválasztás ellen óvás emeltetvén, a megválasztott lelkész nem erősíttethetett meg. Hiba történt volna már a jelölő bizottság megalakításánál is, a mennyiben az egyházmegyei jelölő tagok közt egy olyan tanácsbíró is szerepelt, a ki a jelölésre jelentkezettek egyikével másodfokú sógor-sági viszonyban van. Ez pedig — köztudomás szerint — egyházi törvényünk 193. §-a folytán bontó akadályt képez. Mi közöljük e megbízható forrásból érkezett hírt, de a hivatalos czáfolatnak is teljes készséggel, sőt örömmel adnánk helyet.

Békés-Sámson. Kevés egyház részesült oly szép újévi ajándékban, mint a b.-sámsoni. Nem kapta ugyan azt meg újévben az elháríthatlan akadály miatt, de tudva, hogy akkorra szándékozták azzal egyházunkat meglepni, újévi ajándéknak kell azt neveznem és tartanom. Ez az újévi ajándék egy drága és igen szép úrasztali selyem terítő, melylyel Balogi József úr és neje, makói földbirtokosok ajándékozták meg egyházunkat. A nemes szívű ajándékozóknak Sámsonban sem házak, sem földbirtokok nincsen, sem egyéb összeköttetésről nincs tudomásom és így egyedül nemes szívök sugallásából eredetnek kell tulajdonítanom e tény, melylyel magokat feledhetlenné tették egyházunk előtt. Az ajándék annál becsesebb, mert egyházunk ép onnan kapta ezt, honnan nem várta s nem várhatta s akkor kapta, mikor épen megszerzéséről tanakodott. A jó Isten jutalmazza meg a jószívű házaspárt gazdag tárházából s éleszsze szívökben a nemes hajlamot több ily és ehhez hasonló, emléköket megörökítő tényekre. S. L.

Egy illetéktelenül elkeresztelő r. kath. pap megbüntetése. A tiszalöki kir. járásbíróság febr. 22-én Kolmer József t.-dadai róm. kath. plebánost, Tóth Lajos t.-dobi ev. ref. lelkész panasza folytán, vallás elleni kihágás (illetéktelen keresztelések) miatt 30 forint pénzbírságra, vagy behajthatlanság esetén 3 napi elzárásra s az illetéktelenül meg- és elkeresztelt gyermekek anyakönyvi kivonatainak a t.-dobi ref. lelkészi hivatalhoz 8 nap alatt leendő áttételére ítélte. A bíróság végzését úgy a büntetés átváltoztatása, mint enyhe kiszabása miatt, panaszos reform. lelkész felebbezete. Felebbezett az elítélt plebános is.

Haláleset. Almássy Lajos, püspök-ladányi ev. ref. segédlelkész, hosszas szenvedés után, mult februárhó 28-án, életének 32-ik évében meghalt itt Debreczenben, bánatos édes atyja házában, s márczius 1-én a nagytemplomban tartott gyászszertartás után a Hatvan-utcai sírkertben örök nyugalomra tétetett. Az elhunyt már hónapok óta itthon sorvadozott, míg végre ő is követé szintén lelkészi pályára készült s képesítési vizsgáit is letett testvérbátyját, néhai Almássy Sándort, ki 1871-ben végezte el theologiai akadémiánkon a cursust, míg a most elhalt testvér az 1877-78. tanévvel végezvén be hittanhallgatói pályafutását, két éven át esküdtfelügyelő és köztanító volt, majd letette lelkészi vizsgáit s több évig P.-Ladányban szolgált. Temetése nagy részvéttel folyt le. Az énekkar fölkerés nélkül szolgált; a háznál és a templomban jelen voltak a nagy közönség körében lapunk szerkesztője, a helybeli ev. ref. segédlelkészek, a főiskolai esküdtfelügyelők és sok tanuló. A nagytemplomban Dicsőfi József mondott az elhunyt fölött szívet-lelket emelő szép imádságot. Béke a sokat szenvedett ifjú szolgatárs poraira!

Budapest. A vallás-erkölcsi felolvasásokat az idén is folytatják a főváros kiváló protestáns férfiai. Az első estvén, február 16-án Szász Károly püspök „Népünk s társadalmunk némely uralkodó bűneiről“, a második, február 23-án Dr. Ballagi Aladár egyetemi tanár „Az oroszországi bűnésújító helyekről“, a harmadik, márczius 1-én pedig Dr. Pulszky Ágost egyetemi tanár „A vallás a történelemben“ ez. alatt olvastak. Főként a művelt női közönség rendkívüli érdeklődéssel látogatja e derék felolvasásokat.

Csik-Szereda. Nyomatott kérés levél érkezett Borbát Pál körlelkész, Dósa Gábor inspektor-kurátor és Baktsi Gáspár g. gondnok aláírásával a nevezett helyről, melyben előadtván, hogy az erdélyi ref. egyházkerület áll. igazgató Tanácsa őket bízta meg a csikgyergyói reformátusok lelkigondozásával, ezek számára egy könyvtárt szándékoznak felállítani s kérik a magyar irodalom munkásait, hogy segítsék őket a könyvtár felállításának munkájában írói munkásságoknak az irodalom bármely ágában megjelent termékeivel. Ajánljuk e kérést irodalmi munkássággal foglalkozó s e téren nyilvánosan megjelent művekkel szereplő olvasóink szíves figyelmébe. Mi megteszszük a magunk köteleességét.

Jelentés. Az „Evangyéliomi lelkészi tár“ számára beküldött pályázatokra vonatkozólag, van szerencsém értesíteni pályaműveket beküldött lelkésztársaimat, miszerint főt. Filó Lajos, nt. Láng Adolf, nt. Garzó Gyula és nt. Gulyás Lajos lelkésztársaim bírálatahoz a magamét is kapcsolván, pályadíjakat nyertek: Léva János sárkeresztúri, Berkó József zalatai, Sánta Károly sárszentlőrinci, Margócsi József losonezi, Biki Károly gyöngyteleki lelkésztársak. A többi művek beküldőinek zárt levele felbontatlanul megsemmisítettén, felhívatnak pályázó lelkésztársaim, miszerint levelező lapon, vagy zárt levélben szíveskedjenek tudatni, megnevezve műveiket, hogy a lelkészi tár kilenczedik évfolyama számára átengedik-e műveiket?, melyekből, lehetőséggel a jobbakat szívesen közlendem. Minden pályamunkát átolvastván, kötelességem lelkésztársaim figyelmét felhívni, miszerint a Bibliát behatóan tanulmányozni, annak mélységét búvárolni igyekezzenek. A tudósításokat husvétig kérvén s a pályázó társaknak köszönetemet nyilvánítván, Isten áldásának kívánásával s testvéri üdvözlettel vagyok, Kecskeméten, febr. 23. 1888. Czelder Márton, az „Evangyéliomi lelkészi tár“ szerkesztője.

Megjelentek. Halotti beszédek és imák. Irta Kupai Dénes, runyai ev. ref. lelkész. Ára 1 frt 20 kr. Miskolcz, Ferenczi B. kiadása 1888. — Konfirmációi káté. Evangéliom szerint reformált helyét hitvallású növendékek számára. Irta Szász Károly dunamelléki ref. püspök. Ára kötve 25 krajczár. Budapest. Franklin-Társulat könyvnyomdája. 1888. Sietünk e művek megjelenését jelezni lapunkban. Mindkettőt ismertetni fogjuk.

Szerk. posta. M. F. Közérdekű becses cikkekde lehetőleg már a következő számban sort keríték. — Cs. M. N.-V árad. Köszönöm érdekes közleményedet. Jönni fog egy másik ilyen cikk után, de egy kevés türelmet kérek. Az a rovat azért szünetel, mert túlön-túl el vagyok, részben actualis jellegű cikkekkal halmozva. — P. K. Szatmárhely. Tárzarovatunk hozni fogja

érdekes munkálatát, de bizony arra csak jókésőn kerül sor, mert előtte több más cikk van már közlésre előjegyezve. — K. B. Kér. Levélben egy könyvet küldtem hozzád ismertetés, bírálat czéljából.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a n.-bányai ev. ref. egyházmegyében levő Száraz-bereki lelkészi állomásra.

Évi fizetés lakáson kívül 550 frtra tehető, mely összeg szemes búzafizetésből, föld, failletményből és palástdíjból folyik be.

E szerint ezen állomás IV-ik osztályú.

A kellően felszerelt pályázatok folyó évi márcziushó 30-ik napjáig a n.-bányai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalához, N.-Paládra küldendők.

Debreczen, 1888. február 24.

Révész Bálint,
püspök.

Pályázat

a váncsodi ev. reform. egyházban, halálozás által megüresedett titánitói állomásra.

Javadalom: természetben való lakáson kívül készpénz, szántó- és kaszálóföld, tűzifa, termény- és tandíj illetményekben 500 forintra értékelhető.

Kötelesség: az I—VI. osztályú elemi fiúiskolát a tiszántúli ev. reform. egyházkerület C. tanterve szerint vezetni; — a templomi istentiszteletek és a temetések alkalmával az éneklést vezetni és, ha a tervezett orgona-beállítás megvalósul, orgonázni is.

Szabályszerűen felszerelendő pálya-kérvények folyó évi márcziushó 20-dik napjáig alulírottakhoz küldendők.

Kelt Váncsodon, 1888. február 10.

Nagy Sándor,
ev. reform. lelkész.